

Haşa “Allah egoist mi?” sorusuna cevaptır.

Haşa “Allah egoist mi?” sorusu, Allah’ı insan gibi tasavvur eden bir zihnin ürünüdür. Çünkü “ego”, ihtiyaçtan doğar; eksikliğin sesidir, başkalarının takdirine muhtaç olmanın bir yansımasıdır. Soru sahibinin aslında Allah’ı “egoist” zannetmesi, aslında kendi egosunu fark edemeyişindedir. O övülmek istediğın için, övülmeyi Allah’a yakıştıramıyordu.

Kur’ân’da Allah’ın kendini övmesi ne anlama gelir; bu övgü kime yöneliktir?

1- Allah’ı İnsan Gibi Düşünmenin Yanılgısı

“Allah kendini neden övüyor?” sorusu, aslında Allah’ı insan gibi düşünmenin bir sonucudur. İnsan övülmek ister çünkü eksiktir. Değerini başkalarının bakışında arar.

Fakat Allah böyle değildir. O, mutlak kemaldır. Hiçbir şeye muhtaç değildir. O zaten **mutlak kemal sahibidir**, zaten **sonsuz cemalin ve azametın sahibidir**. Onun övülmeye ihtiyacı yoktur; bilakis **övülmeye layık olan bizzat O’dur**. Bu yüzden Kur’an, hakikatin en özlü ifadesiyle başlar: **“Elhamdülillâh”**... Yani bütün hamdler, bütün övgüler, bütün medih ve senalar yalnızca O’na aittir. Bu bir talep değil, bir **tespittir**; bir ihtiyaç değil, alemin en büyük **hakikatının ilanıdır**.

2- Ego Değil, Senin Muhtaçlığın Konuşuyor

Ego, eksik olanın kendini büyütme çabasıdır; bir üstünlük kurma ihtiyacıdır.

Hâlbuki Allah için böyle bir şey düşünülemez. Çünkü O zaten **mutlak üstün**, zaten **sonsuz kemal sahibidir**.

Kelâm ilminde bu mesele çok net bir şekilde ifade edilir: Allah’ın varlığı **Vâcibül Vücuddur** yani varlığı zorunludur, zatı gereği vardır ve hiçbir şeye muhtaç değildir. Mahlukatın varlığı ise **mümkündür**; yani var olması da yok olması da eşittir, varlığı kendinden değildir. Vâcibül Vücuda bağlıdır. Cenâb-ı Hak her şeyden müstağnidir; kâinatın varlığı ya da yokluğu O’nun açısından bir fark oluşturmaz, yani O’nun için eşittir. Ancak yaratılmışlar için durum böyle değildir; varlık ve yokluk onlar açısından aynı değildir.

İşte bu fark, meselenin özünü ortaya koyar: Muhtaç olan biziz, muhtaç olmayan O’dur. O’nun ibadet istemesi kendi ihtiyacı için değil; **yokluk ile varlık arasında sallanan insana bir istikamet kazandırmak içindir**.

O sonsuz kemal ve cemalin sahibi olan Allah’ın övülmesi ve ibadet edilmesi ona bir şey kazandırmaz; o alemlerden müstağnidir. Fakat onu tanımak, ibadet etmek ve övmek insana çok şey kazandırır. Çünkü insan, Vâcib olan Allah’a yöneldiğinde ancak anlam bulur, değer

kazanır. Aksi hâlde kendisi mümkün olan fanilerin içinde kaybolur, sebepler arasında dağılır, geçici olanın peşinde tükenir. Demek ki bu davet **sonsuz bir merhametin çağrısıdır**: “Gel, faniden çık, Bâkî olana bağlan; yokluk karanlığından kurtul, hakikatin nuruna gir.”

3- Soru sahibi her isteği bir ihtiyaçtan zannediyor.

Es- Samed olan Rabbimiz hiçbir şeye muhtaç değildir. Peki bu kâinatın yaratılmasındaki gaye nedir? Allah Teâlâ'nın kendi manevî cemâl ve kemâlini, yâni kudretinin harikalarını, zenginliğinin genişliğini, ihsanının meyvelerini, şefkat ve merhametinin tecellilerini kainattaki varlık âynalarında bizzat görmeyi ve göstermeyi murad etmesidir.

Haşa bu bir ihtiyaç değil bir iradedir. Bizler için genelde isteklerimiz bir ihtiyacın tezahürü olması sebebiyle kendimizi Halıkımızın sıfatlarıyla karıştırıyoruz ve bu istek ve iradenin bir ihtiyaç olduğu yanılgısına düşüyoruz. **Halbuki her istek ve irade bir ihtiyacın neticesi değildir.**

Mesela, bir doktor lütuf ve merhametiyle, hastaları ücretsiz tedavi etse, o hastalar diyebilirler mi ki bu doktorun bizi tedavi etmeye ne ihtiyacı var? Elbette diyemezler.

Cömert bir zat fakirlere ve muhtaçlara ihsan etse onları yedirip giydirse o muhtaçlar diyebilirler mi ki bu zatın bizi doyurmaya ne ihtiyacı var?.. Elbette diyemezler. Yav onun ihtiyacı yok senin ihtiyacın var.

Kuvvetli bir adam mazlumları ve zayıfları korusa muhafaza etse o zayıflar diyebilirler mi ki bu zatın bizi korumaya ne ihtiyacı var?.. Elbette diyemezler.

Evet sonsuz cemâl ve kemâlin neye ihtiyacı olabilir ki. Sonsuz iradesi bu yönde tecelli etmiş ve şu âlemi yaratmayı murad etmiştir.

İnsanı yokluktan varlığa çıkararak, ona hayat bahşeden, insanlık şerefini veren, akıl ve idrakle tüm yaratılmışların üzerine yüce bir makam lütfeden ve onun için sonsuz nimetlerle dolu Cenneti hazırlayan bir **Sultan-ı Ezel ve Ebed** elbette bu âciz, zelîl ve miskin insanın değil ibadetine -hâşâ- hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.

Bütün varlıklar O'na ibadet etseler O'nun kemâli zerre kadar artmayacağı gibi, O'na isyan etseler O'nun izzet ve kemâlini zerre kadar noksanlık gelmez. Bunlar olsun veya olmasın. O, her hâlükârda hamd ü senaya lâyık, eşi, misâli, dengi olmayan bir Mâbud-u Mutlak'tır.

4- Güneş Muhtaç Değil, Aynalar Muhtaç

Güneş aynalarda tecelli edip onları aydınlatır; fakat ne aynalara muhtaçtır ne de ışığını yansıtma ile kemaline bir şey eklenir. Aynalar olmasa da güneş yine güneştir; cemali ve kemali zâtında ne ise odur. Aynaların varlığı onu artırmaz, yokluğu eksiltmez.

Fakat aynalar için durum böyle değildir. Onlar karanlıktan kurtulmak ve nura kavuşmak için güneşe muhtaçtır. Bütün fayda aynalara aittir, güneşe değil.

Eğer aynalar akıl sahibi olsaydı; güneşi övmeleri ona bir şey katmaz, inkâr etmeleri de ondan bir şey eksiltmezdi. Ama kendileri için netice değişirdi: Tanıyan aydınlanır, inkâr eden karanlıkta kalır.

5- Sonsuz Kemâlin Sahibi Elbette Kendini Över

Elbette O, kendini övecektir; zira ondan başka hakiki mânâda övülmeye lâyık kim vardır? Bütün mahlûkatın sahip olduğu kemal, güzellik ve değer, O'nun verdiği bir yansımadan ibarettir. Nasıl ki güneş, nuruyla parladığında yerdeki aynalar ancak onun ışığıyla bir parlıtı kazanır ve o ışık aynalara ait değildir...

Aynen bunun gibi, varlıkların ilmi, kudreti, hayatı ve güzelliği de kendilerinden değil, o sonsuz İlâhî kaynaktan gelmektedir. Öyleyse, bu kemalin asıl sahibi elbette kendini bildirecek, kendi kemalini ilan edecektir.

Haşa bir ego değil; hakikatin beyanıdır. Çünkü ilmi, iradesi, kudreti ve hayatı sonsuz olan tek varlık O'dur; diğer her şey ise O'nun ihsan ettiği sınırlı bir tecelliyle ayakta durmaktadır.

6- Tanımadığın Şeye Yönelmezsin

Allah'ın kendini övmesi, haşa bir ego değil (ego aciz olan kulların işidir) Uluhiyetin azametini göstererek kullarına kendini tanıtmasıdır. Çünkü insan neyi tanımazsa ona yönelmez, neyi bilmezse ona bağlanmaz.

Allah "Rahmân'ım" der ki ümitsizliğe düşmeyesin. "Hakîm'im" der ki başına gelenlerde hikmet arayasın. "Rezzâk'ım" der ki rızık korkusuyla zillete düşmeyesin. Kadirim der ki onun kudretine dayanasın. Ganiyim der ki onun zenginliğimden isteyesin. Yani bu övgü ifadeleri hem Rabbimiz in kendini tanıtmaya iradesidir hem de **insanın aciz, fakir kalbini ayağa kaldırmak içindir**. Bu yüzden Kur'an'daki her "hamd", aslında kulun karanlıktan nura çıkması için yakılmış bir kandildir.

Kaldı ki, ibadet de Allah'ın ihtiyacı değildir. Sen ibadet etmesen Allah'ın saltanatından hiçbir şey eksilmez. Ama sen ibadetsiz kalırsan, kalbin daralır, ruhun yönünü kaybeder, hayatın manasızlaşır.

7- İbadet Etmeyince Haşa Allah mı Kaybeder?

Cenâb-ı Hak hiçbir şeye muhtaç değildir ne bizim namazımıza ne orucumuza ne de diğer ibadetlerimize... Biz secde ettiğimizde O'nun büyüklüğüne bir şey katamayız, ibadet ettiğimizde saltanatına bir katkı sağlayamayız.

Yani, kendileri muhtaç olan o varlıklar Sonsuz zenginliğin sahibi olan Zat'ın hangi işini yapmaktadırlar?

Allah, onların yemesine, içmesine, doğmasına veya ölmesine mi muhtaçtır?

Balıklar yüzmeleriyle, kuşlar uçmalarıyla, hayvanlar büyüyüp çoğalmalarıyla ya da insanlar bilimsel keşifleri ve ilerlemeleriyle bu kâinatın hangi eksikliğini tamamlamakta ve -hâşâ- Allah'ın hangi ihtiyacını karşılamaktadır?

İnsanlar günde bir saat Allah'ın huzurunda namaza durmakla yahut O'nun bahşettiği maldan zekât ve sadakalarını vermekle veya ramazanda bir ay aç kalmakla O Ganiyy-i Mutlak'a nasıl ve ne gibi bir yardımda bulunmakta ve O'nun -hâşâ- hangi ihtiyacını görmektedirler?

O Rabb-i Celil'in kemâl ve cemâline, izzet ve azametine, kudret ve haşmetine -hâşâ- bir ziyadelik mi getirmektedirler? Güneş aynaya vurunca aynayı aydınlatır ama ayna güneşe hiçbir şey kazandırmaz; ayna olmasa da güneş güneştir, fakat ayna güneşsiz karanlıkta kalır.

8- İnsan Kendini Merkeze Koyunca Başlar Çöküş

Hem kâinatta ya Allah merkez olur ya insan. Ortası yoktur. Eğer Allah merkez olmazsa, insan kendini merkeze koyar. İşte bütün sapmalar, bütün zulümler buradan doğar. Çünkü insan kendini merkeze koyduğu anda ölçüyü kaybeder, haddini aşar, kendi hevasını ilah edinir.

Kur'an'ın Allah merkezli anlatımı, Allah'ın bir ihtiyacından değil; insanın bu tehlikeden korunması içindir. Bu, bir "kendini anlatma" değil, insanı kendine kul olmaktan kurtarma ameliyesidir. Çünkü insan en çok kendine tapmaya meyyaldir. Allah kendini tanıtır ki insan kendini ilahlaştırmasın.

Hakikat nettir: İnsan ya Allah'ı merkeze alır ya da kendini. Allah'ı merkeze alan kurtulur; kendini merkeze alan ise dağılır, bozulur, sonunda da kendi putunun altında ezilir. Allah'ın kendini tanıtması, işte bu akıbetten kurtuluş için yapılmış bir rahmet çağrısıdır. Çünkü haddini bilmeyen, kendini kaybeder; kendini kaybeden ise hakikati asla bulamaz.